

Περίληψη Θέματος Διδακτορικής Διατριβής – Ηλίας Σουρλάς

Επόπτης: Αμφιλόχιος Παπαθωμάς, Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας και Παπυρολογίας του Ε.Κ.Π.Α.

Συντομογραφίες και Σύμβολα στους Αρχαίους Ελληνικούς Παπύρους

Η προτεινόμενη διδακτορική διατριβή φιλοδοξεί να εξετάσει τα σύμβολα και τις συντομογραφίες στους αρχαίους ελληνικούς παπύρους. Η εξοικονόμηση χρόνου, χώρου ακόμα και ενέργειας αποτέλεσε το βασικότερο κίνητρο στον αρχαίο κόσμο για την εκτεταμένη χρήση συντομογραφιών και συμβόλων στους παπύρους – και όχι μόνο – κατά την παραγωγή γραπτών κειμένων μιας περιόδου, στην οποία όλα τα κείμενα ήταν χειρόγραφα. Χρησιμοποιούνταν δε τόσο από άτομα που ήταν επιφορτισμένα με την αντιγραφή φιλολογικών παπύρων όσο και από εκείνους τα κείμενα των οποίων εξυπηρετούσαν πρακτικές ανάγκες καθημερινής επικοινωνίας, διοίκησης και λογιστικής μέριμνας (π.χ. γραφείς, φοροεισπράκτορες κτλ.). Οι βραχυγραφίες και τα σύμβολα απαντούν, συνεπώς, τόσο σε λογοτεχνικούς όσο και σε μη λογοτεχνικούς παπύρους, καθώς επίσης και σε όλους τους γνωστούς φορείς γραφής της αρχαιότητας: σε πάπυρο, όστρακα, ξύλο, περγαμινή, επιγραφές κτλ. Εκ πρώτης όψεως δε φαίνεται να υπάρχουν κανόνες κατά την παραγωγή συντομογραφιών και η συντομογράφιση των λέξεων μοιάζει να είναι λίγο έως πολύ αυθαίρετη. Ωστόσο, με μια προσεκτικότερη ματιά και καθώς η βραχυγραφία ή το σύμβολο προορίζεται να διαβαστεί από έναν διαφορετικό άνθρωπο, θεωρείται απολύτως κατανοητό ότι οτιδήποτε συντομογραφείται από τον πομπό, πρέπει επίσης να γίνεται και εύκολα κατανοητό από τον δέκτη. Εξετάζοντας παπύρους σε βάθος διαπιστώνει κάποιος ότι τα συστήματα συντομογραφιών και συμβόλων που δημιουργήθηκαν προκειμένου να ικανοποιήσουν βασικές πρακτικές ανάγκες – παρά τη σποραδική εμφάνιση τυχαίων επιλογών κατά τη συντομογράφιση των λέξεων – παρουσιάζουν κατά κανόνα μεγάλες ομοιότητες μεταξύ τους, που δεν θα ήταν υπερβολή αν τις χαρακτηρίζαμε ακόμα και «συντομογραφικές συμβάσεις». Όπως η μορφή και το σχήμα των γραμμάτων αλλάζει ανά τους αιώνες, έτσι και η μορφή καθώς και οι τεχνικές και οι μέθοδοι συντομογράφισης των λέξεων μεταμορφώνονται με το πέρασ του χρόνου.

Η παρούσα διατριβή θα ασχοληθεί τόσο με την κατασκευή ενός εκτενούς ευρετηρίου συμβόλων και συντομογραφιών των μη λογοτεχνικών παπύρων όσο και με

την κριτική εξέταση και ερμηνεία του φαινομένου, τις τεχνικές, μεθόδους και βασικές αρχές που διέπουν τη συντομογράφηση των λέξεων και τις μεταβολές αυτών κατά την πτολεμαϊκή (332 π.Χ.–31 π.Χ.), ρωμαϊκή (31 π.Χ.–330 μ.Χ.), βυζαντινή (330 μ.Χ.–641 μ.Χ.) και πρόιμη αραβική εποχή της Αιγύπτου (641 μ.Χ.–799 μ.Χ.).

PhD Dissertation Abstract - Ilias Sourlas

Supervisor: Amphiloehios Papathomas, Professor of Ancient Greek Literature and Papyrology – National and Kapodistrian University of Athens

Abbreviations and Symbols in Greek Papyri

The proposed PhD dissertation aims to examine the symbols and abbreviations in ancient Greek papyri. Saving time, space, and even energy was the main motivation in the ancient world for the widespread use of abbreviations and symbols in papyri – and not only – when producing written texts of a period, in which all the texts were handwritten. They were used both by those tasked with copying literary papyri and by those whose texts served the practical needs of the daily communication, administration, and accounting (e.g. writers, tax collectors, etc.). Abbreviations and symbols therefore correspond to both literary and documentary papyri, as well as to all known writing materials in the ancient world: papyri, ostraca, wood, parchment, inscriptions, etc. At first glance, rules in the production of abbreviations do not appear to exist and words' abbreviations seem to be more or less arbitrary. However, looking closer and as the abbreviation or symbol is intended to be read by a different person, it is absolutely understood that anything abbreviated by the transmitter should also be easily understood by the receiver. Examining papyri in more detail, one finds out that the abbreviation and symbol systems, which are created to meet basic practical needs – despite the occasional appearance of random choices when abbreviating words – typically exhibit large similarities among them, which would not be an exaggeration if they were characterized as "abbreviation conventions". As the form and shape of letters change over the centuries, the same happens to the form as well as the techniques and methods of abbreviating words, which are being transformed over time.

This dissertation will deal with both the construction of an extensive index of symbols and abbreviations of documentary papyri, as well as the critical examination

and interpretation of the above mentioned phenomenon, the techniques, methods, and basic principles concerning the abbreviation of words and their changes during the Ptolemaic (332 BCE–31 BCE), Roman (31 BCE–330 CE), Byzantine (330 CE–641 CE) and early Arabic period of Egypt (641 CE–799 CE).